

Izhaja  
1. in 15. dne  
vsakega meseca.

Rokopisi  
ne vračajo se.

# ZORA

Stoji na leto:

redoma  
po 4 forinte,  
izjemoma  
po 3 forinte.

## ČASOPIS ZABAVI I PODUKU.

**Pregled.** Poezije: Jesén. Gazéle. — Ura. — Ženska pisma prijatelju. — Životopis Stanka Vraza. — Misli o napredku Slovencev. — Popis slovenske zemlje. — Šekspirov Trgovec beneški. — Naznanilo knjig. — Listnica. —

### Jesén.

Jesén! neizréčno  
Otožen si čas,  
Hvaliti, slaviti  
Ne morem te jaz!

Premnogi se tebe  
Glasno veselé,  
A mêni tvoj prihod  
Vznemirja srcé.

Dá, tebe jaz vsikdar  
Zeló se bojím,  
Ko ti se približaš,  
Se jaz žalostím.

Kar mêni v veselje  
Pošilja nebó,  
Ti vse mi odtegneš  
Z nemilo rokó.

Krilate mi pevce  
Spodíla si ti,  
Zelénje in cvetje  
Tvoj dih umori.

A ptice in rože  
So moja radóst,  
Mej njimi izginja  
Mi srčna bridkóst.

A zdaj bom samica  
Vso zimo dolgó;  
Kaj bosta počela  
Srcé in okó?

Pa, sej te ne gane  
Moj sréni uzdih,  
Črez gozd in črez pólje  
Vše veje tvoj pih!

P. D.-Pajkova.

### Gazéle.

#### IV

Oj, pridi ura, dolgo zaželèna — sladka misel!  
Ko zvesta mêni ti postaneš žena — sladka misel!  
Srcé mi pravi, da le ti samó  
V tolažbo, srečo mojo si rojèna — sladka misel!

Prisrčne vdanosti si vredna tí,  
Naj bode moja tébi posvečena — sladka misel!  
Ljubezni roža mojega srcâ  
V lepôti vsej za-té je razcvetêna — sladka misel!  
Jaz jo zvestó gojim, da jej nigdár  
Ne škoduje pogubna moč nobêna — sladka misel!  
In da, ko rôko tébi jaz podám,  
V dnû duše bodeš ti razveseljêna — sladka misel!

Jos. Cimperman.

## Ura.

(Dalje.)

Neznajoč še ničesar o vsej stvari, šel sem za tetko, in ko sem stopil prek praga dvorane, vidim očeta, kako razmršenih lasij srdito koraka gori in doli, kako Juška plaka za vrati, a ob kraju mize mojega botra Nastasija Nastasijiča s posebno zloradim izrazom na licu, z razširjenimi nosnicami in zakrvavljenimi očmi.

Oče, precej ko vstopim, poleti proti meni.

„Ti si Juški poklonil uro? Govori!“

Pogledam Juško.

„Je-li hočeš povedati?“ ponovi oče ter udari z nogo ob tla.

„Sem podaril“, odgovorim, ter dobim precej pošteno zaušnico, a to je mojej tetki jako ugajalo. Čul sem, kako je z nekim sladkim uživanjem graknila, ko da je srknila dober požirek vročega čaja. Potem priskoči oče k Juški.

„Tebi, lopov, nij bilo treba sprejemati ure od njega“, kričal je ter ga vlačil za lase, „pa si jo že tudi prodal, ti malopridnež!“

Juška je v resnici, kakor sem pozneje zvedel, v svojej nepremišljenosti prodal uro sosednjemu branjevcu, a ta jo je obesil v okno. Nastasije Na-

stasijič poznal je uro, odkupil jo, ter jo k nam prinesel.

V ostalem poslušanje moje in Juškino nij dolgo trajalo; oče je zaradi prekomerne jeze izgubil sapo, v obče pa nij bil hudobne nature.

„Brate Porfirij Petrovič“, reče tetka, „nikar se več ne srdite; nij vredno, da si svoje roke onesnažujete. A evo kar jaz predlagam; z dopuščanjem Nastasija Nastasijiča, in zaradi tolike nehvaležnosti vašega sina, vzela bom jaz uro; ker je on sè svojim postopanjem pokazal, da nij vreden ure nositi, bodem jo v vašem imenu poklonila človeku, ki bo znal ceniti vaše prijateljstvo.“

„Komu torej?“ vpraša oče.

„Hrizantu Lukiču“, mrmrala je tetka z neko neodločnostjo.

„Hrizaški?“ vpraša oče ter zamahne z roko. „Meni je vse jedno. Radi mene vržete jo svobodno v peč.“

On zapne telovnik, ki se mu je bil odpel, ter ide vun previjajoč se od kašlja.

„A vi, batjuška, dovolite li vi?“ vpraša tetka Nastasija Nastasijiča.

„Prav rad“, odgovori ta. — Dokler je to preiskavanje trajalo, nij se

on premaknil na svojem stolu, nego je igrajoč si s prsti meril s svojimi lisičjimi očmi sedaj mene, sedaj očeta, sedaj Juško. To je bilo za njega pravo uživanje! . . .

Predlog moje tetke razžalil me je do srca. Nij mi bilo žal ure; ali človeka, kojemu jo je hotela pokloniti, nisem mogel trpeti. — Ta Hrizont Lukič, sè svojim rodbinskim imenom Trankvilitatin, nek prismojen dolgač, pripravnik dohajal je v našo hišo, vrag vedi po kaj! Tetka je pravila, da je dohajal zaradi otrok, da jih podučuje; ali on nas uže zaradi tega nij mogel podučevati, ker se še sam nij nič naučil ter bil neumen kakor konj. V obče imel je mnogo sličnosti s konjem: udarjal je z nogami, kakor s kopiti, nij se smejal, nego rezgetal, a pri tem je raztezal ustne, da si mu mogel celo v goltanec videti, in imel je podolgasto lice z zavitim nosom, a v obrazu velike kosti; nosil je suknjo od neke kosmate snovi in dišal po presnem mesu. Tetka ga je čislala kot izglednega človeka, ter ga imenovala „kavaljera“ in „granatira“. On je imel grdo navado, da je s trdimi nokti svojih dolgih prstov ščipal deco po čelu (tudi mene je tako ščipal, ko sem bil še mlaji), a ko jih je vščipnil, kljukal jih je po glavi, ter se režal in čudil: „Glej, kako ti glava zvenči! to kaže, da je prazna!“ In ta neumnež naj bi dobil mojo uro? — Nikakor! rekel sem sam pri sebi, poletim iz sobe ter se vržem, kakor sem širok in dolg, po postelji. Obraz me je od zausnice skelel in pekel. Ali tudi v srcu plamtela mi je gorkost razžalitve in žeja po maščevanju . . . Nikakor ne bodem dopustil, da ta človek nad menoj triumfuje, da nosi uro, da spusti verižico preko trebuha, ter da rez-

geče od veselja . . . . To ne sme biti! Nikakor ne!

Dobro; ali kaj naj naredim? Kako naj to preprečim? . . .

Sklenil sem tetki uro ukrasti!

Na srečo nij bilo Trankvilitatina takrat v mestu. K nam je mogel priti stoprv drugega dne: morala se je torej noč upotrebiti! Tetka nij zaklepala svoje sobe, v obče v celej hiši nij bilo nijednega ključa v ključalnici; ali kamo bo dela uro, kje jo bode skrila? Do noči nosila jo je v žepu, ter vedno pogledovala, je-li jo še ima; ali po noči, kje jo bo pustila? No, to bo moja skrb, da jo najdem, mislil sem sam pri sebi, ter stisnil pest.

Ves sem bil vzplamtel od drznosti, strahu in radosti, in gorel od želje, da prej ko mogoče izvršim namerjavani zločin; vedno sem kimal z glavo, grbančil čelo ter šepetal: le počakajte! Pretil sem, bil sem ljut, nevaren . . . in izogibal sem se Davida! Nikdo, niti on, nij smel niti najmanje sumnje imeti, kaj bodem napravil . . .

Sam bodem delal in sam odgovarjal!

Dan je jako počasno tek . . . . tako tudi večer . . . . Naposled nastane temna noč. Nič nisem delal, niti maknil se nisem; samo ena misel rojila mi je po glavi. Pri zajtrku poskušaval je oče, koji kakor sem rekel, nij se dolgo ljutil, a tudi žal mu je bilo, da me je zmerjal in oklofotal — ker šestnajstletnim mladenčem ne davajo se več zausnice — poskušaval je zopet potolažiti me; ali nisem maral za ljubeznivost, ne za to, ker nisem mogel pozabiti zausnice, kakor je on tedaj mislil, nego sem se samo bal, da bi zopet dobre volje ne postal, ter da bi utegnil opustiti namerjavano pod-

vzetje. Moral sem zadržati vso gorkost maščevanja, ter ostati čvrst in neomahljiv v svojem sklepu! Rano sem se ulegel v postelj; no razume se, da nisem zaspal, in nisem zatisnil očesa, nego sem jih nasprotno jako odpiral, čeravno sem potegnil odejo preko glave. Prej nisem mislil na to, kako bom postopal v svojem poslu. Samo nogovje nisem bil sezul. Tetkina soba bila je v drugem nadstropju. Moral bi iti skozi predsobje, potem črez stopnjice, skozi mali hodnik — in potem . . . ona vrata na desno! . . . Nij mi treba nositi seboj sveče niti svetilke. Dobro sem vedel, da je v tetkinej sobi svetila pred sveto podobo večna luč, gorela viseča leščerba. Torej sem mogel dobro videti! Ležal sem vedno odprtih očij in ust; kri mi je nemirno rojila po sencih, v ušesih, v grlu, po plečih, po celem telesu. Čakal sem . . . ali dozdevalo se mi je, ko da bi se sam vrag z menoj norčeval. Čas je počasno tekkel, ali nikakor nij nastala tihota!

Nikedar, dozdevalo se mi je, nij David tako pozno zaspal . . . David, ta molčljivi David, pogovarjal se je dolgo, dolgo z menoj! Nikedar niso tako dolgo brbljali po hiši, kot sedaj. Pa o čem vendar govoré? mislil sem sam pri sebi; ali se niso uže od jutra nabrbljali? A tudi zunaj nij dolgo utihnilo; včasih je lajal ali tulil kakov pes; včasih je delal nemir na ulici kak pijanec; včasih je nekje kričal kak ponočnjak, včasih je zopet pridrdral kak voz. Sicer me ti glasi niso togotili, nasprotno, veselil sem se jih. Oni so nekako odvrčali pozornost! — Ali glej! naposled potihne vse. Samo nihalo na našej starej uri se zamolklo in resno giblje in čuje se odmerjeno in zategneno, težko dihanje spavajočih ljudij. Hočem vstati

. . . ali zopet nekaj zašumi . . . potem nekaj zajeca . . . nekaj mehko pade in šum se razprostira, kakor valovi in razbija se ob zidovih.

Ali to vse nij nič, ali se samo moja domišljija z menoj šali?

Naposled vse kot pomrje; mrkla nastane noč in mrtva tihota. Sedaj je čas! Uže v naprej spreleti me mraz, potegnem odejo s sebe, spustim se na tla in stopim na noge . . . Prestopim; še enkrat . . . Stopam počasno. Stopinje se mi dozdeva da niso moje, težke so, idem počasno in nesigurno. Stoj! kak glas je to? Kakor da nekdo pili ali struga, ali vzdihuje? Poslušam . . . Po telesu spreleti me mraz, oči mi postajajo mokre, napolnile so se s hladnimi solzami . . . Nij nič! . . . Zopet se plazim dalje. Mrak je, ne vidiš prsta pred seboj; ali vem dobro, kod se mora iti. Na enkrat se udarim ob stol — kak ropot nastane in kako ljuto boli! Ravno na čašico desnega kolena sem se udaril . . . Umrl bom na mestu . . . Ali, ako se probude? A! naj bo, kakor hoče! Povrne se mi drznost in zlobnost. Naprej! naprej! Uže sem prišel skozi predsobje; sedaj tipljem po vratih, odprl sem jih — ali so jako zaškripala — maram za to! Sedaj stopam črez stopnjice . . . Eden! dva! eden! dva! Jedna stopnjica je pod menoj zaškripala; pogledal sem jo mrko — ko da bi jo mogel videti. Eto druga vrata! Primem za ključalnico, ne škriplje . . . tako lahko se odpró . . . hvala ti bože . . . sedaj sem v hodniku!

V hodniku je majheno okence. Slaba svetloba ponočnega neba jedva prodira skozi temno okence. No, čeravno je bleda svetloba, vendar vidim, da na tleh na sagu (tepihu) spava naša služkinja, imajoč obe roke pod

razmršeno glavo; ona spava trdo, diše brzo, a ravno za njeno glavo so ona osodepolna vrata. Prekoračim preko saga. Kdo mi je ta vrata odprl, tega ne vem; ali uže sem v tetkinej sobi; evo leščerbe v jednom kotu, a postelj v drugem, a tetka leži v čepici in oprsniku z licem k meni obrnena. Ona spava, in se ne makne niti dihanje njeno se ne čuje. Plamen na bledem licu tetkinem — igrajo senčice.

In glej uro! Za posteljo na steni visi na obešenej blazinici! To je sreča! Premišljam . . . ne sme se odlagati! Ali kaj pomenijo ti mehki, lahki koraki za mojim hrbtom? Ah, sej nij nič! Srce mi burno bije! . . . Postopim naprej . . . Bože! nekaj okroglega, velikega tiplje me po kolenih . . . jedenkrat! in še jedenkrat! Skoraj sem zakričal, skoraj sem pal od strahú . . . Maček, naš pisani maček, stoji pred menoj, zganil je hrbet, vzdignil rep ter prede. Sedaj skoči na postelj — zamolklo in mehko — obrne se in posadi se baš kakor sodnik, ne prede več, nego sedi in gleda v me s svojimi žarečimi očmi. Še! še! zasepečem, da se je jedva moglo čuti. Nagnem se nad njega, nad tetko, in uže sem imel uro v rokah . . . Nenadejano se tetka vzdigne, otvori oči . . . Stvarnik nebeški! kaj bo sedaj? . . . Ali trepalnice strepečejo, in oči se jej zapró, a glava skloni se na vzglavje.

Za trenutek bil sem zopet v svojej sobi, v svojej postelji, a ura v mojej roki . . .

Bil sem lehák kot peró, ko sem se vračal. Jaz sem dečko, jaz lopov, jaz sem junak, vroče mi je, vesel sem, hočem probuditi Davida, da mu vse povem, — a pri tem, nočete mi verjeti! zaspim kot mrtev. Ko odprem

oči, bilo je v sobi uže svitlo; solnce je uže vzišlo; na srečo še nij bil nikdo vstal. Skočim kot oparjen iz postelje; probudim Davida in povem mu vse. On me posluša, ter se smehlja. — „Veš kaj?“ reče naposled, „midva bodeva to neumno uro v zemljo zakopala, da je ne bo več!“ Ta misel mi posebno dopade. V trenutku oblečeva se obadva, greva v vrt, ki je bil za hišo, in pod neko staro jablano izkopala sva jaz in David z nožem jamo v drobnej spomladanskej zemlji in zakopala sva za veke zoprni poklon botrov, ne bo torej dospel v roke mrzkemu Trankvilitatinu. Zasipljeva jamo, namečeva in razrediva zemljo na njo, tako da se nij niti najmanje poznalo, in z nekim ponosom na licu, a srečna in radostna, da naju nij nikdo opazil, vrneva se v hišo, uleževa se v najini postelji, zaspiva in odspavava tiho še jeden lahek, sladek san!

Lehko si mislite, kakov vrišč je nastal drugo jutro, ko se je tetka probudila in videla, da je ura izginila. Še sedaj mi zvenči po ušesih njeno kričanje in klepetanje: „Na pomoč! Lopovi! lopovi!“ kričala je in spravila celo hišo na noge. Bila je takova, ko da je bes v njo prišel, a jaz in David smejala sva se med seboj, in ta smeh nama je bil sladek. „Vse, vse je treba izšibati!“ kričala je tetka; „izpod glave, izpod blazine vkrali so mi uro“. Bila sva na vse pripravljena, pretrpela bi vsako muko, ali nikakor se ne bi izdala . . . no na srečo nij bilo nič. Spočetka je tudi oče strašno kričal in zmérjal — pretil je celó s policijo; ali najbrže ker se je uže včerašnjega preiskavanja bil naveličal, nij začel naju zmerjati, nego njo! — „Vi ste me uže preveč jezili z vašo uro, Pulherija Petrovna!“ zakriči „jaz

nočem nič več čuti o tem. Ura nij izginila po nikakej čarovniji; in kaj se to mene tiče, ako je tudi po čarovniji? Pri vas so jo ukradli! E, potem jo tudi vi iščite! Kaj bo rekel Nastasij Nastasijič? Naj ga vrag vzame vašega Nastasijiča. On nič druga ne dela, nego samo spletkari in dela ljudem neprilike. Nikar me več ne vznemirjajte! Je-li ste čuli?“ — Oče zaloputne vrata in odide v svojo sobo. Jaz in David s početka nisva vedela, kaj pomenijo poslednje besede o Nastasijiču; ali sva pozneje izvedela, da se je oče tačas srdil na mojega botra, ker mu je vzel iz pestij nek posel, koji bi mu bil znatno korist vrgel. Tako je tetka dobila dolg nos. Morala se je zadovoljiti s tem, da je na mene, kedar sem šel mimo nje, krivila usta ter godrnjala: „Malopridnež, lopov!“ Pravo veselje sem imel s tem, da se tetka jezi. A tudi to mi je jako uga-jalo, da idoč mimo vrta ravnodušno pogledam na ono mesto pod jablano, kjer je bila ura zakopana, in da namignem Davidu, ako je bil kje blizu mene.

Tetka je s početka nagovarjala Trankvilitatina, da me pretepe, ali jaz zaprosim pomoči pri Davidu. Ta v kratko pové dolgemu pripravniku, da mu bo z nožem trebuh razparal, ako me ne pusti pri miru . . . . Trankvilitatin se splaši; čeravno ga je tetka imenovala „granatira“ in „kavaljera“ se vendar nij odlikoval s hrabrostjo. . . . Ali vi menda mislite, da je s tem končana pripoved o uri? Ne, nij še končana; samo predstaviti vam še moram eno novo osobo, in potem bom nadaljeval pripoved; a da vam to osobo predstavim, moram se nekoliko nazaj povrniti v pripovedanju.

Moj oče živel je dolgo časa v

prijateljstvu z nekim bivšim uradnikom Latkinom, ki je bil malo hrom in siromak, strašljiv in čuden človek, eden od onih stvari, o kojih velja pregovor, da jih je sam Bog proklel. On se je, kakor tudi moj oče in Nastasij, bavil s tožbenimi poslovi in bil je tudi „privaten advokat“ in komisijonar; no, ker nij imel prijetne zunanosti niti dara zgovornosti niti samozaupanja, nij se smel usoditi, da dela samostalno, nego se je pridružil mojemu očetu. Rokopis je imel da ne more biti lepši, zakone je imel v mezinu in bil je navajen vseh izrazov sodskega in uradnega štila. On je mnoge stvari delal v družbi z očetom, delil je dobitek in gubitek z njim, in bilo je videti, da se njuno prijateljstvo ne more razdreti: no pri vsem tem se je ono vendar nekega dne razdrlo in to za vselej. On se je za vselej razsrdil na svojega sodelavca. Da je Latkin mojemu očetu prevzel bog vé kakov koristonosen posel, kakor je to pozneje Nastasij storil, — to bi se oče na njega ne srdil bolj, a morebiti še manj, nego na Nastasija; ali Latkin navdahren nekim nepomenljivim čuvstvom — hudobnosti ali hlepenja a morebiti tudi pod trenutnim uplivom pravičnosti in poštenja, — prevaril je mojega očeta, izdal ga njunemu vzajemnemu zaščitniku, nekemu mlademu, bogatemu trgovcu, izdaviši temu brezskrbnemu mlademu človeku neko prekanjeno izumljeno zvijačnost, koja bi bila mojemu očetu znatno korist prinesla. Ne gubitek, kojega je pretrpel, nego izdajstvo razsrdi mojega očeta in dovede ga v največo razkačenost. Tega izdajstva mu nij mogel odpustiti.

„A glej, pojavil se je svetec na zemlji!“ reče tresoč se od jeze, a

škipaje z zobmi, kakor da bi imel mrzlico. Bil sem ravno tedaj v sobi in videl s svojimi očmi ta mučni prizor. — „Dobro! Od danes — amen! Midva sva gotova. Gori je milostljivi bog, a tu so vrata! Jaz nimam s teboj nič več, a ti z menoj ne. Vi ste prepošteni za me, gospod, — pa kako bi potem vzajemno delala! Ali znaj, ničesar ne bodeš imel, niti streha ti ne bode ostala nad glavo!“ Zastonj je Latkin prosil in rotil mojega očeta, in klanjal se mu do tal; zastonj mu

je hotel razjasniti, da niti sam ne vé, zakaj je to storil in da je to njegovo dušo jako mučilo. — „Vidite, Porfirij Petrovič“, zajecelja, „jaz sem to storil brez vsake svoje koristi, sam sem si prerezal goltanec!“ Moj oče je ostal neganljiv, neuprosljiv . . . Latkin od tega časa nij več prišel v našo hišo. Kakor da je tudi osoda hotela, da se izpolni poslednja kletev očetova.

Ruski spisal Ivan Turgenjev.

Prevel Ivan Naglič.

(Dalje pride.)

## Ženska pisma prijatelju.

### IX.

Prijatelj! Mesec je dotekel, kar sem Vam zadnjič pisala. Dovolj časa, menim, da vzamem znovič peró v roko ter Vam spet poročim tisočeri del svojih mislij in tisočerič čuvstev, koja v meni brez prestanka rodi nemirna moja natura.

In vendar, skoro skoro da bi bili tudi danes zastonj pričakovali od mene glasú; prav težko sem se določila, Vam danes pisati. Zakaj?

V človeškem življenju, prijatelj, kakor ste gotovo uže sami izkusili, nahajajo se pogostoma takošni čemerni dnevi, da vzbujaajo v človeku neka-košno resnobaost in malodušnost, da nam nobeno delo ne gre voljno izpod rok, da z otožnim očesom gledamo na najveselejše stvari, da se spodtikamo nad najnedolžnejšimi prizori, z eno besedo, da se sami sebi dozdevamo nestrpljivi, ne vedé zavoljo česa.

Ali nekov vzrok mora biti.

Ono vzdihovanje po preteklosti, ona dolgočasnost v sedanjosti, in ono

hrepenenje po bodočnosti, ki se v takih dneh v nas vzbuja, izvira iz onih brezštevilnih malih neugodnostij, brez kojih ne more biti človeško življenje.

Od tod tedaj oni resnobaost, zamišljeni dnevi, koji pa so vendar tudi toliki biseri in pomočki k utrjenju značaja.

Normalno stanje človeškega duha je navadno nemirno, raztreseno. Naš duh misli, preudarja, sklepa, vse v enem trenutku. Zdaj biva v zaprtini, zdaj se povzdiguje nad oblake, zdaj plava po morju, zdaj se razširjuje po zeléni planjavi, zdaj je veder, zdaj temen, zdaj lahek, zdaj uklenjen.

In, prijatelj, človeško bitje je takrat brezskrbno, srečno in veselo, to je res, ali duša, jedro našega bitja, postaja po vednem nestalnem mišljenju lahkomišelna in malomarna za vse, kar jo obdaja, nezmožna gojiti krepkih čuvstev.

Da, prijatelj, baš oni čemerni dnevi, povzročeni po neugodnostih preteklega ali pa sedanjega življenja,

nam obrajaajo ono trohico filozofije, v življenju toliko potrebne, nas silijo opazovati svet v svoji pravi podobi, ne kakor ga nam vstvarja vroči duh; take misli, kar je še najboljše, vabijo nas spoznavati same sebe.

Ali kam zabredam?

Hotela sem Vam v početku tega pisma samo povedati, da nisem danes posebno dobre volje in da Vam zato nisem hotela pisati dolgočasnega pisma.

Prijatelj, prav čemerni dan imam danes, in gotova sem, da ko bi mi denes prišli v roke proizvodi najboljšega pesnika in pisatelja, kojega dovršenosti in lepoti sem se vedno čudom čudila, da bi danes moj sitni duh v njih gotovo zapazil nekaj, kar bi mu imela očitati.

A glejte nezgodo, baš danes imam vedno v mislih slovensko literaturo!

Kolikor pa sem se potrudila, da bi si to misel izbijala iz glave, toliko dvomim, da bi danes kaj ugodnega o njej mogla povedati.

Vi veste, prijatelj, s kako gorečnostjo jaz ljubim slovenski narod. res, da sama ne vem, kaj je vzrok moje čiste udanosti njemu; da pa še bolj ljubim in spoštujem one, ki se trudijo za njegovo blagostanje, nij skoro treba, da Vam omenjam. Mej temi so pa gotovo v prvi vrsti — slovenski literati!

Kako bi pa omilovala, prijatelj, svojo nepremišljenost ali pa odkritosrčnost, ko bi s svojimi opazkami le za korak oddaljila kojega marljivega delavca s trudapolnega polja slovenske literature!

Kajti, ponavljam, jaz jih spoštujem te poklicane, in sicer vse enako, od najplodnejšega do najpriprostejšega pisatelja. Pri vseh vidim eden in

isti trud, eno in isto dobro voljo, koja pa je baš glavni pogoj vsacega dela. Da pa ta in oni krepkeje, vzvišeneje in duhoviteje od svojega tovarša piše, to je zopet druga hvala, koja najpogosteje ne velja pisateljevim močem in volji, temveč drugej nevidnej moči, kojoj naj še on bode hvaležen, ne pa prevzeten, kakor je navadna slabost ne velikih, temveč le srednjih duhov.

Prijatelj, ali se bode te na me hudovali, ako Vam povem, da razve Preširnovih pesnij in večine pesnih Borisa Mirana, so le redki oni slovenski proizvodi, bodi si v vezani ali nevezani besedi, koji bi meni ugajali? (Sej menda, če se ne motim, Vi niste nikdar bili pisatelj.) Vem, da sem s tem zelo oholo mnenje izustila; ali kaj hočem, okus se ne dá posiljevati. Priznavam pa, da se skoro vsak slovenski literat odlikuje s kakovo prednostjo, ali takega, iz kojega spisov bi donela blagoglasna harmonija vseh prednostij, skoro bi rekla da mej našimi živečimi literati nij.

Ta je srečen v metriki, oni v verzih, tretji v izvirnosti, četrti v nežnosti besede, peti v opisovanju karakterjev itd., a vendar nobeden še ne piše kaj novega, kaj prav originalnega. Originalnih, duhovitih mislij je jako malo dobiti po naših časopisih in knjigah. Skoro vse, kar Slovenci pišejo, zdi se mi enako ne še dovolj dozo-relemu sadju: zadovoljni smo sicer z njim, ali vendar bi si bili želeli slajšega in bolj sočnatega sadja.

Prijatelj, ali ne bi bilo bolje, ko bi za danes ponehala, ter bi si hranila nadaljevanje svojih kritik za kakovo prihodnje pismo?

Sama sebi se zdim danes preveč stroga; kako se bodem po tem takem še-le Vam dozdevala!

Edino, kar me zdaj utešuje, je tudi Vam znano mnenje nekotih Slovencev, da sem jaz še preveč mlada, da bi se uže ozir jemal na moje sodbe. Dobro tedaj! nič me ne sme

motiti v mojih „mladostnih“ sodbah! Dal Bog, da bi bile krive!

Z udanostjo

P. D. - Pajkova.

## Životopis Stanka Vraza.

Hrvatski napisal Fran Petračić.

(Konec.)

### Dodatek prevoditeljev.

V „Vienču“ 1877. br. 12. str. 191. pisec —a—, govoreč o V. zvezku Vrazovih del, očita Petračiću, da je životopis Stanka Vraza „dosti kratek“ pa veli: „Ovoliku kratkoču valjda je „matica“ radi štednje htjela, jer si inače težko možemo pomisliti, da bi F. P. po svojoj volji toli slabo upotriebio bio onu gradju, koja mu se nudila u listovih, što no ih sam porada i izdade. Još manje mogli bismo si protumačiti, što F. P. skoro ništa negovori o pjesničtvu Stanka Vraza niti o mjestu, koje je on zauzimao u literarnoj poviesti našoj do god. 1851. Jedno i drugo zaslužio bi bio toli zaslužan književnik, kano što bijaše sbilja pokojni Stanko Vraz. Pisac F. P. napominje obširnu i obsežnu korespondenciju Stanka Vraza „sa znamenitijimi ljudmi“, koje on nehtjede upotriebiti, jer bi knjiga još jednom toliko narasla. A meni se čini, da bi i ova korespondencija ne malo razjasnila literarno i kulturno stanje hrvatskoga naroda iza našega priporoda“.

Tako hrvatski pisec —a—.

Tudi mi, kakor se gosp. Petračiću zahvaljujemo na trudu, kterega je imel uredjujoč Vrazove spise, vendar obžalujemo, da nam v životopisu né podal skoro druga, nego li ne-

koliko črtic o življenju sigurno prvega pesnika „probudjene Ilirije“ — i jedinega iz onih časov, kterega nadgrobnni spomenik omenja „ilirskega pesnika“ ter kateri je v resnici „ponos Slovencev in dika Horvatov“, kakor ga imenuje Vicko Dragan v Novicah 1857. 18. Iz popolneje razprave o Vrazu mogli bi gotovo tudi mi Slovenci laglje presoditi i bolje oceniti njegovo delovanje, posebno glede na slovenstvo, za ktero si je pokojni Stanko pridobil neumrlih zaslug. Nadejamo se, da nam bode g. Fr. Petračić željo šče pozneje izpolnil.

V ostalem pak vže je naš Davorin Trstenjak v „Novicah“ l. 1854. št. 23. o Stanku Vrazu bil to-le naznanil:

„Nabiram že več časa si gradivo za popoln življenjepis rajnega prijatelja, vendar drugi važniši poslovi so me dozda prečili ga doversiti. Iz obširnega tega životopisa bode jugoslavjanstvo videlo, da rajnemu Stanku po pravici gre lepo mesto v zgodovini književstva jugoslavenskega“.

A v št. 32. „Novic“ i. l. piše nato nek dopisnik iz zlatnega Praga:

„Serčno nas je veselilo slišati, da preslavni gosp. Terstenjak piše življenjepis svojega premilega prijatla

Vraza, ker se smemo nadjati, da v tem delu bo dosto do zdaj zakritih in neznanih čertic iz življenja plemenitega pokojnika na dan došlo, da se tako slava Vrazova razširja po širokem Slovanstvu! Pa tudi menda ne manj, kakor una novica, nas bo veselila gosp. Terstenjaka ta novica, da sta že dva životopisa o Vrazu pod peresom. Saj je življenje in delavnost Vrazova taka bila, da zasluži, da se več razboritih rodoljubov za čast našega pesnika zedini in da se gorljivo pobrinejo, da bo ta životopis kolikor mogoče popoln in natančen. Jednega iz teh g. Terstenjaku menda dozda še neznanih životopisov spisuje gosp. Vladislav Vežič, znani književnik in vredni prijatelj Vrazov. Slišali smo iz verjetnih ust, da je Vraz temu svojemu vernemu prijatelju malo pred svojo smertjo dušo odperl in najtajnejše namere svoje in teženje svojega duha odkril, in po tem bi utegnil životopis g. Vežiča, kar se tiče poslednje dobe slavnega moža najpopolnejši biti. Ker pa tudi vémo, da bo g. Terstenjakov životopis najpopolnejši, kar se tiče ne manj važne dobe pervejšje našega pesnika, bo naše književstvo lepo obogatjeno z dvema životopisoma slavnega našinca, prevažnima v vsakem obziru.

Druge pa resnice v poslednji dobi Vrazovi bode odkrilo tretje delo te verste, ktero bo, ako Bog dá, pod čednim naslovom: „Čertice o Stanku Vrazu. Prinesek k obširnšemu životopisu najplemenitjega Jugoslavena“ berž ko bo moč za tisk pripravljeno in tiskarni izročeno. Spisatelj, kateri se med posebne poštovatelje rajnega Vraza šteje, bo delce ob svojem času že sam oglasil. V njem pridejo take

resnice na dan, katerih ne bo v Terstenjakovem, ne v Vežičevem životopisu.“

Tako Terstenjak i pražki dopisnik leta 1854.

Do denes menda nijeden onih životopisov Vrazovih né šče zagledal belega dne; meni bar né nijeden znan.

Pisatelji domorodni! Horacij veli: „Si quid olim scripseris, non unum prematur in annum membranarum intus positum“ (de arte poetica). Ali od l. 1854. minolo je vže skoro trikrat devet let! Tako prikrivanje toliko važnih spisov je v resnici baš nasprotno vsemu namenu književnega proizvajanja, kakor dobro opazuje J. Pajk v „Zori“ 1876. str. 28. ter pravi: „Samo čudaki ali pa nesrečneži, ki ne morejo založnika ali prostora ali pa razširjatelja svojim duševnim plodom najti, ali pa pisalci, ki so preveč boječi ali pa preveč skeptični proti samim sebi, ti devajo svoje spise v varne shrambe, ter imajo k večjemu sami svoje veselje z njimi.“

Torej, domorodeci! Napravite veselje tudi občinstvu! Izpolnite svoje obečanje! Obelodanite, prosimo vas v imenu znanosti i narodne koristi, svoje spise o Stanku Vrazu!

Vzlasti vas, g. Davorine! drznem se očito i najuljudneje prositi: podajte nam životopis Vrazov, v katerem bode jugoslavjanstvo videlo, da rajnemu Stanku po pravici gre lepo mesto v zgodovini književstva jugoslavenskega. Obrazložite nam obširneje, da njegovi nameni so bili najčistejši, da je blago njegovo srce gorelo za srečo jugoslavjanskega naroda od te dobe, ko je Vraz začinal spoznavati junaški svoj narod! Pokažite nam, da za

njegovo slovstveno delavnost je Slovenska bila preozka; da je njegov bistri duh potreboval širjega okrožja; da je on posvetil svoje pero Hrvatskeji ne iz dobička, tudi ne za kruha voljo, (akoravno predobro vémo, da noben jugoslavenski pisatelj se še ni obogatil s pismenstvom), temveč da je to storil v resnici s blagega na-

mena. I svet naš bode osvedočen, da je Stanko bil verna, čista duša, brez vsake strasti; a da je strastno le ljubil narod svoj! (Vid. „Zoro“ 1876. str. 153., 338., 339).

A ta „list sladkih lotmerških goric“ bode nam šče stokrat draži!

A. Fekonja.

## Misli o duševnem napredku Slovencev.

(Dalje.)

Tu bi ne služili samo in najprvo sebi, ampak tudi vsem drugim jezikom bi pot kazali. Ne morem pa tu svoje misli na dalje razvijati.

Na dalje so pri narodih tudi nagoni in strasti na poseben način razvite in v večji ali manji meri delavne. Preiskava teh, ne na sploh, ker to je obče človeško, ampak le v posebnostih, bila bi jako važna. Od tega natančnega znanja odvisi prashanje, po kateri poti naj se pravo, morala in umetnost pri Slovanih razvijajo. Pisatelji, tu imate pomiglaj, česa si morate pridobiti, predno hočete posebno v slovstvu višega pomena Slovanom ne le za hip, ampak tudi za na dalje hrano podajati. V teh preiskavah bodete še le narodnost slovansko in domačo posebej spoznali in takó ognili se dvoma, ali smete absolutno ali relativno druge narode posnemati, zlasti na leposlovnem polju. Iz bivstva svojega naroda si po takem načinu pot najдете.

To so bistvenosti, ktere stalno prebivajo tudi v slovanskem plemenu in v slovanskem članu tega plemena.

Misli in hrepenenja pa morajo

imeti posebno gradivo za hrano. Brez snovi se ne cimijo, bodi si narod kakoršen koli.

Iz tega, da so slovanska plemena se na sedanjih tleh vdomačila, sklepamo lahko, da so današnji dan slovenska tla vsaj toliko temu plemenu ugodna, da se je vzdržalo do sedaj. Ker nam ni mogoče v resnici narode z enega kraja v druge takó presajati, kakor to lahko storimo v domišljiji, nam ni tudi dovoljeno sediti, da bi to pleme v svojih vejah bilo se bolje ali slabše izurilo. Samo to nam je že iz prvega dela znano, da je podnebje in geografična lega s časom posebnosti tem plemenom utisnila, kakoršnih bi ne bilo, ko bi podnebje in lega bila drugačna.

Podnebje torej kaže svoj upliv na razen način. Enaka je s kakovostjo zemlje, ktera vsled nadmorske višave, vsled vodà in gorà in skupnih teh kakovostij razne rastline in živali in naravne prikazni kaže, vsled tega pa človeškemu duhu tako in tako hrano podaja. Teh resnic ni treba iz družih sklepati. Te so razvidne iz kulturo-historične dobe in tedaj tudi sedanjosti.

Samo iz teh dejanjstvenostij pa že lahko ugovarjamo tistemu, kateri bi tajil, da ni spremenljivih lastnostij v narodih. V prvem delu smo vse to in še drugo omenili.

Da se narodi potujčujejo, je za Slovane davna in bridka resnica.

Ker splošno mnenje sodi, da je vsega bivstva narodnostij konec, kedar nastopi tako zvano potujčenje, vredno bi bilo na tanko preiskovati ne le zunanje sile, ampak tudi notranje vzroke, zakaj se je Slovan v zgodovini tako na široko potujčil in, ali ni morda še kaj slovanskih življev tudi v potujčeneih.

Kar ni med stalnimi življi in zakoni, se ohrani ali obdrži lahko dolgo časa; iz tega pa ne sledi, kakor smo že rekli, da bo ali da mora vedno takó ostati. Krščanstvo je tak mogočen del, ki že toliko stoletij z narodom združen biva. Kakor je ta činitelj paganstvo pregnal, ravno tako je mogoče, da bi njega ena ali več drugih močij skup izpodrinile. To sledi že iz tega, da se za to svetinjo v novejšem času tudi pri nas potegujejo. Taka borba je le pametna, ako je tudi krščanstvo premakljivo. Dalje pa sledi iz tega potegovanja, da morajo borilci v tem življu nekaj takega videti, kar ali tako koristi, kakor noben drug živelj, ki bi tega nadomestoval, ali pa, da ni še mogoče najti drugega nadomeščenja. Pridejmo še to, da mislijo, da je narodovemu življenju to nekaj potrebnega. Samo naj bo dovoljeno priteniti, da ne vedó prav dobro tisti, kaj govoré, če pravijo, da je tak živelj stalno bivstvo narodov.

Enakim zakonom i šege pripadajo. Ako je šega iz notranjega bivstva ali

iz zunanje potrebe ali pa iz splošne dobrote nastala, ima vredno veljavo, dokler ostanejo vzroki, kateri so šego rodili. Nasproti je šega nekaj brez pomena, če ne tudi s potrato in škodo združena. Ako je n. pr. danes narodna noša izginila, mora nam le tedaj žal biti, ako je bila bolj praktična nego ona, s katero smo jo zamenili. Pa tudi v tem slučaju se lahko potolažimo misleč, da boljše prej ali pozneje zopet svoje ceno dobi. Sploh bi bilo dobro preiskavati v tem smislu, ali so šege historično od zunaj prinesene ali iz naroda samega vzrasle. In še poslednje lahko brez škode izginejo, kakor smo ravno opazili.

Nič drugačno stališče ne sme biti za ohranjenje te ali one uprave državne, teh ali onih društvenih in skupnih pravil, bodi si pogodeb ali postav. Še celó pravo proti krivicam se menja in na boljše ali slabše obrača, da-si ravno ima ali bi moralo imeti svojo korenino v nagonih narodovih.

Kakor se vidi iz tega narisa, je malo življev in zakonov, katerim bi smeli nespremenjeno prihodnjost občavati. Narodni pridelki, izdelki, proizvodi, sploh narodni zakladi se vzboljšujejo in slabšajo. Zatorej ni prav kar naravnost tugovati in žalovati, ako to pa ono zastari ali izgine, in se na vso moč prizadevati to, kar je kot zastarelo obsojeno, ohraniti. V kulturni zgodovini naj bo to in ono zabileženo, kar je iz življenja izginilo, da bomo lože naravni razvitek narodov razlagali, družega pomena in važnosti tudi tako zabileženje ne more in ne sme imeti. — —

France Podgornik.

(Dalje pride.)

## Popis slovenske zemlje.

(Dalje.)

A čem južneje od Planin, tem večje različenosti se očesu prikazujejo. Namesto žitnih polij se kažejo po Istri veliki olični logi; kodar sejejo žito, ondi je po njivah tudi drevje zasajeno, ki brani strn prevelike gorkote, in ki daje vinskej lozi potrebno podporo. Jugozapadne primorske nižine imajo vedno zeleno hrastje, mirto, lovoriko, terebinto, mastik, bodeči slak itd.

Gorkota teh krajev raste s čem južnejšim položajem. Med tem ko ima Ipava  $10^{\circ}$  R. letne gorkote, ima nje Gorica  $10.5^{\circ}$ , Trst  $11.5^{\circ}$ , Rovinj  $11.8^{\circ}$ , kvarnerski otoki po  $12^{\circ}$ .

Kako različna pa je podoba severnih slov. stranij proti ravno imenovanim! Na Koroškem kraljuje več kakor pol leta zimski mraz; kratka je doba spomladi, poletja in jeseni; več nego polovico leta zavzima deževno in oblačno vreme; priroda se v proletju (spomladi) rada zakasnuje, po leti hiti, da zamujeno popravi; v jeseni zopet hiti k zimskemu dremanju in spanju. Tu ne raste vinska loza, razve jalova; tu priroda veči trud samo z drevesnim sadjem povrača; tu nij one čarobne mnogovrstnosti rastlinstva, kakor v podplaninskih in primorskih krajinah. Tu je vzduh vlažen, mokroten in onečiščen; nebo je rado oblačno in megleno; tu se bori človek z zimo in mrazom in s teročimi ga skrbmi, ktere mu ne dopuščajo, pospeti se v ono višino, s ktere se življenja trudi in boji, življenja slasti in ugodnosti dajo z mirnim očesom ogledovati. Tu je dušno razpoloženje okorno, mišice počasne, podvzetnost in srčnost medla, duh rad zamišljen, poezija bolj temna

in otožna! Tu manjka svitlobe in gorkote, ktera je pogodba življenju. Tu iznaša poprečna letna toplota za polovico menj, nego za morjem, samih  $5.5^{\circ}$  R.!

Na toploto, kakor na vremenstvo sploh pa ima razve zemeljske širine posebno vzvišenost nad morjem največ moči. Čem više je zemljišče, tem mrzleje; čem je nižje, tem je tudi gorkeje. K temu še prihaja položenje proti solncu; kar je na osojnih straneh, je mrzleje, kar na prisojnih ali k solncu obrnenih, to ima več toplote. —

Najmrzlejši mora tedaj visoki planinski svet biti, kakor je na severnozapadni strani slov. zemlje, v medrečju Save, Soče in Drave. V Triglavovih, Mangartovih in Grintovčevih planinah, in to na zapadnih in severnih straneh, je najmenj toplote; toplomer kaže okoli  $3.50^{\circ}$  R. letne toplote; tedaj še za četrtno ne toliko, kolikor na kvarnerskih otokih. Kar pa planinskega sveta proti jugu in vzhodu gleda, to je dosti topleje; toplomer kaže v teh straneh že  $5.20^{\circ}$  R., tedaj skoro za eno stopinjo več toplote. Ta toplota vlada po Koroškem, po goriških, kraških in štajerskih visokih planinah.

Ker pa slovensko zemljišče, kakor je gore že bilo povedano, proti vzhodu in jugu visi, in so doline proti solncu obrnene, zato tudi proti tem stranam toplota vedno raste, čem nižje je svet. V visokih dolinah je tedaj največ mraza, v najnižih dolinah največ gorkote in v srednjih srednja toplota. Osojne in prisojne strani so

si seveda jako različne, kakor je že bilo rečeno. Tudi od širokosti dolin je toplota odvisna; čem širše, tem topleje.

Najgorkejši slovenski kraji so tedaj tam, kjer je zemljišče najnižje; razve primorskih krajev, o katerih je že govor bil, tedaj v spodnjem Podravju, za Kolpo in Čubranko, za spodnjo Sočo in nje pritoki Idrijco in Ipavo. V teh krajih, namreč v spodnjem Podravju, Posavju in za Kolpo, zima ne traja do četririh mesecev, sneg ne zapada visok, vinska trta, pšenica, ajda in vsakoršno drevesno sadje tu dobro izhaja, poprečna letna toplota je okoli  $9^{\circ}$  R. Taki kraji so spodnje ptujsko, mursko, krško-brežko polje in globoke doline za Čubranko in Kolpo.

Kar pa je srednjega porečja Drave, Save in pritokov, to ima okoli  $7-8^{\circ}$  R. poprečne letne toplote; tam vino ne rodi, pšenica posebno ne stori, kuruza (turščica) sicer izhaja, a ne posebno obilno, ajda je v velikih nevarnostih. Take krajine so na priliko gornje ptujsko polje, srednje Pohorje sploh (od Maribora počenši: Maribor ima okoli  $9.02^{\circ}$  R. l. topl.); gornja savska dolina z ljubljanskim poljem (Ljubljana ima po enih  $7.20^{\circ}$ , po drugih  $7.0^{\circ}$ ); spodnja savinska dolina (Celje ima blizu  $8^{\circ}$  R., po nekterih

samo okoli  $7^{\circ}$  l. t.); tudi kraške doline (Postojna ima  $7.76^{\circ}$  R. l. t.).

Viši deli Podravja, Posavja in Posočja imajo, kakor koroška polja in doline (Celovec ima  $5.62^{\circ}$  R. l. t.), okoli  $5-6^{\circ}$  R. l. t. (podobno l. toploti na Českem), in čem više se v gore in planine izgubivajo, tem nižja postaja njih letna toplota, tem deljši tudi čas zime. Med tem ko na kvarnerskih otokih in v Primorju mrzla zima poprek k večemu po eden mesec traja, jemlje ona v najvzhodnejših slov. straneh po 3, v srednjih toplotah 4—5, v mrzlih krajih po 5—6 mesecev leta.

V vrsto postavljene so toplote slovenskih krajev sledeče: otoki  $12^{\circ}$ , Rovinj  $11.8$ , Trst  $11.5$ , Gorica  $10.5$ , Ipava  $10$ , krško-brežko polje  $9.5$ , mursko in spodnje ptujsko  $9.5$ , srednje Podravje  $9$ , srednje Posavje okoli  $8$ , više Podravje, Posavje, Posočje in Kras  $7.5$ , koroško, kranjsko, goriško in visoko štajersko pogorje med  $5-6^{\circ}$  letne toplote. Najgorkejše je torej Primorje, za tem pride Kranjsko, na to Štajersko in Prekmursko, na slednje Koroško. Največ letne toplote imajo otoki:  $12^{\circ}$  R., najmenj planote in vršaci Triglava, Blegiša, Karavank, kamniških planin, suhe Krajine in Krasa: okoli  $3.50^{\circ}$  R.

(Dalje pride.)

## Šekspirov Trgovec beneški.

### VIII.

Ali Šekspir nij samo pravičeno blago na duhoviti način porabil, on je iz bogate zakladnice svojega duhá tudi novih prizorov in novih dejanij v svojo dramo vpletel.

Glavni dve vpletki ste: pobég lepe Jessike, židove hčeri, in spletkas prstani; oni pobeg se v drugem dejanju vrši, prstani in njih povrnenje se pak v petem činu opisuje.

Trdosrčnega, skopega žida vse zapušča. Najpreje mu uteče služabnik,

zviti Lancelot, na pol humoristična, na pol „filozofična“ oseba (prim. drugega dej. drugi prizor). Potem mu uteče lastna hči, nekoliko lahkokrvna, sicer pa ljubezniv, skoro nežidovsk otrok, sfrlevši iz židovega hrama kot dolgo zaprti ptiček iz kajbice; Gratiano, Bassanijev prijatelj, jej je olajšal pot. Kar pa žida bolj boli in žalosti nego pobég, to so rumeni in beli ptički, ki so s hčerjo ubegli: zláti in diamanti. Med tem ko gre žid zvečer iz dóma, k Bassaniju na „večerjo“ (pa samó gledat, kako ti „kristjanski zapravljiveci“ denar in premoženje tratijo in da jim ponese posojeno vsoto!), zapre ljubljeznivo hčerkico in jej izroči varstvo hiše z besedami: „Jessika, otrók, le pazi pridno mi na dom“, — uže sta Gratiano in Lorenzo pod nje oknom. Kovčeg za kovčegom, poln židovega blagá, izletí iz Jessikine ročice Gratianu v krilo, za njimi pak Jessika sama, oblečena v zalo fantovsko obleko; Gratiano jej marljivo pomore skoz okno skočiti. Noč jo odpelje pod svojim varnim zagrinjalom, v veliko žalost žida, ki vse to pozneje izvé in opazi. V Benetkah niso ladje daleč in tudi postrežna sapa baš tedaj potegne, kadar je najbolj potreba. Ubogi žid! Ali pa se mu nij usoda po pravici narogala? —

Jako veselo je peto dejanje; skoro pozabljamó, da je konec „drame“. Belmont je poln domačih in gostov; samó kje so poročni prstani? — Tudi ti se najdejo o pravem času, kakor smo že gore omenili. Vse skrbi zavoljo njih so pregnane; veselje odseva z zadovoljnih obrazov in jutranja ura je uže, ko se srečneži razidejo; z njih razhodom pa je tudi zadnja sveča Šekspirove drame ugasnila.

Srečni ljudje, ti Šekspirovi „junaki“ in „junakinje!“ Pa sej se nam vidijo kot žive slike iz Šekspirovega lastnega življenja, kojemu taki ljubezenski pohodi in pleni, kakor je Jessikin, niso bili neznani. Zdi se nam kot da je oni Gratiano — Šekspir sam; vsaj govorica o njem nam vé takovih „aventur“ pripovedati. Vsi v tej drami so srečni; edini Šejlok menda ne. O njem nič več ne čujemo. Ali je starec mogel vse te izgube mirno pretrpeti, kakor ga je učila véra njegova, koja térja „udanost“ v voljo Jehove? — Mogoče! ako mu nij menda in to bi jaz preje sumil nego kaj hujega, — kakov prijatelj „Tubal“ zopet na noge pomogel. Kaj takega pa smemo pri znanem židovskem prijateljstvu verovati, da-si nam Šekspir nič o tem ne pripoveduje. Menda pa mu je tudi hči toliko pustila domá, da bode imel vsaj za „seme“ prihodnjim špekulacijam!

## IX.

Kolikor se mojega ukusa tiče, priznati moram, da me je Šekspirova igra „Trgovec beneški“ med vsemi njegovimi igrami vselej najbolj zanimala in razveseljevala. Glavni vzroki so mi bili ti: najpreje dejanje samo, prevrški iz najhujših prizorov v najvezelejše, velika raznovrstnost, živost in zapletenost povesti in pa originalni značaji, kakovim je v literaturah jedva para najti. Ko trepečemo za ubogega zadolženega kupca, ko s strahom pričakujemo, zdaj in zdaj bode žid z nožem zarezal v njegovo meso, ko čujemo, da žid doktorja ogovarja kot „Daniela“, kot „pravičnega sodnika“, glej! na enkrat se ta doktor spreebrne v zvitega tolmača beneških postav, in s svojim razlaganjem „faktov“

žida dotira tako daleč, da je ta zadovoljen, da še sam kože ne pusti, da sme odbežati in pokristjaniti se! Brez vsega dvoma je Šejlok prva in naj-

originalnejša oseba cele „drame“, in vredna, da si jo nekoliko bliže ogledamo.

J. Pajk.

(Dalje pride.)

## Naznanilo knjig.

**M**arjetica. Izviren roman. Spisal Anton Koder. V Mariboru založil pisatelj, tiskal J. M. Pajk 1877.

O vrednosti tega romana, ki obsega 251 str., izrazili so se uže razni slov. časopisi, a čeravno njih mnenje nij popolnoma enako, v tem so se skladali vsi, da je to delo vse hvale in vsega priporočjenja vredno. Mi smo v Zori (str. 276) svojo pohvalo obširno izrekli. Danes ne vemo drugega pristaviti, nego še enkrat tam rečeno potrditi. „Marjetica“ je čisto zrcalo domačega življenja na Slovenskem; nekoji popisi, in takih je v tem romanu prav pogostih, kažejo izvrstno fini in bistri vid pisatelja Kodra, s kojim je opazoval vse nūanse domačega življenja. Se vé da onih kolnežev in zarotnikov, ki se v nekotih slov. literarnih pripovedih šopirijo, v „Marjetici“ ne najdeš, a za take „originale“ se tudi lepó zahvaljujemo. Sploh je „Marjetica“ prvi veči slov. roman, ki ga sme človek svobodno vsakej starosti in vsakemu stanu priporočati. Dobiva se v Ljubljani pri Lercherju, v Gorici pri Wokulatu (po 80 kr.), v Mariboru pri J. M. Pajku (po 75 kr.) in tudi pri g. založniku samem g. Ant. Kodru v Innsbrucku. Naj se ta izvrstna

knjiga prav obilo kupuje in marljivo čita po Slovenskem!

V enček domačih cvetlic. Nabral Janko Pajk. V Mariboru 1875 v J. M. Pajkovi tiskarni. Cena 45 kr.

Ta lična knjižica obsega na 207 str. razne poezije in dve veči povesti: „Belovaška nevesta“ in „Čarovnik“. Pesni so od najboljših današnjih slov. pesnikov in pesnic, in tudi povesti se odlikujejo z nežnostjo pa tudi originalnostjo. Prijateljem beletrističnega čitanja in tem, kojim je mar za razveseljevanje srca s poezijami, priporočamo jo najgorkeje.

Zora, časopis zabavi in poduku.

Tega beletrističnega lista imamo še letnikov 1872, 1875 in 1876 na prodajo, zvezek po fl. 1.60. Letnikov 1873 in 1874 nimamo nobenih več. Tudi na novič vstopivšim naročnikom lahko z vsemi letošnjimi številkami postrežemo. Kdor želi (v platno) vezanih letnikov, tega stane zvezek za 80 kr. više.

To naznanilo knjig podajemo tukaj kot vkupni odgovor na vprašanja, ki nam dohajajo iz raznih krajev.

V Mariboru 10. oktobra 1877.

Lastništvo „ZORE“

## Listnica.

G. U. v L. Po tem, kolikor nam je o onem „literarnem embryonu“ znano, nismo nikdar dvomili, da ne bi to „delo“ dolgo časa potrebovalo. Med tem časom, kar smo one vrstice napisali, do današnjega dne skupnel je že več nego ene zime sneg,

in sestavek, koji je neki narasel celo do „knjižice“, nij še gotov! „Nonum prematur!“ pravi Horac, a gotovo nij mislil, da take polemike potrebujejo primeroma toliko časa!

J. Pajk.

V Mariboru 10. okt. 1877.